

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Министерство за информатичко општество

Извештај за резултатите од Програмата за доделување
на вредносни бонови - ваучери

Мај, 2009

СОДРЖИНА

I. Вовед

II. Концепт на Програмата за доделување на вредносни бонови – ваучери

III. Цел на Програмата

IV. Регулатива

V. Принципи за имплементација на Програмата

- A. Транспарентност
- B. Безбедност
- B. Едноставност

VI. Оперативна организација на Програмата

A. Учесници

- Издавач на ваучери
- Дистрибутери на ваучери
- Продажни места
- Крајни корисници
- Тим за поддршка

B. Услови за учество во програмата

- за студенти
- за ИТ компании

B. Временски период

VII. Процес на имплементација и реализација на Програмата

- A. Распределба на ваучерите по факултети
- B. Предавање на ваучерите на факултетите
- C. Доделување на ваучерите на студенти од страна на факултетските служби
- D. Реализација на ваучерите во продажните места
- E. Продажба на ваучери во продажни места
- F. Контроли над регуларноста на спроведување на Законот
- G. Поништување на неискористените ваучери

VIII. Проблеми во Програмата за доделување вредносни бонови-ваучери

IX. Заклучок

I. Вовед

Моменталниот тренд на голем број европски земји е спроведувањето на владини програми за зголемување на степенот на користење на компјутери во домаќинствата, различно дизајнирани и таргетирани кон поделни групи на граѓани. Ваквите програми, било да се насочени кон вработените, студентите, учениците или граѓаните со посебни потреби претставуваат важен политички инструмент за надминување на дигиталниот јаз и забрзување на процесот на градење на информатичко општество. Согледувајќи ја потребата и користа од развојот и употребата на информатичко комуникациските технологии за побрз економски развој, Република Македонија го постави градењето на информатичко општество за своја стратешка определба и во таа насока спроведува голем број на проекти пред се, за продлабочување на општото ниво на ИТ писменост кај граѓаните. Притоа, како една од конкретните мерки за зголемување на бројот на компјутери во употреба во земјата беше спроведувана *програма за доделување на вредносни бонови – ваучери за купување компјутери*, која Владата на Република Македонија ја таргетираше кон оние студенти кои се најблиску до вклучување на пазарот на трудот, на тој начин придонесувајќи за самостојно учење за користење на компјутери и создавање на ИТ писмена работна сила.

Овој документ претставува извештај за Програмата за доделување на вредносните бонови – ваучери, вклучувајќи анализа на мотивите и методот на спроведување на истата како и опис на концептот, текот и постапката на доделување на ваучерите, статистички податоци за бројот на распределените и реализираните/искористените ваучери, како и проценка на успешноста. Искуството од спроведувањето на Програмата покажува дека придобивките од една ваква иницијатива мошне очигледно ги надминуваат трошоците за истата. Основниот предизвик, кој е беше наметнат на македонската Влада и кој препорачуваме дека секоја Влада заинтересирана за имплементација на иницијативи од ваков тип треба да пронајде начин да го надмине е прашањето за *изнаоѓање најсоодветен начин за организација и спроведување на Програмата за да се осигура дека истата ќе биде ефективна* постигнувајќи ги зацртаните цели и вешто избегнувајќи ги можните опструкции и непредвидени проблеми на патот кон нејзина ефикасна реализација.

II. Концепт на Програмата за доделување на вредносни бонови – ваучери

Согласно приоритетите на Владата на Република Македонија за приближување на ИКТ технологиите до граѓаните и изградба на информатичко општество, а со цел зголемување на бројот на компјутери во употреба меѓу граѓаните, во рамките на проектот „Македонија – земја на информатичари“ две последователни години беше спроведувана Програма за доделување на вредносни бонови – ваучери во номинална вредност од 12.300 денари и 15.500 денари, во 2007 и 2008 година следствено. Ваучерите беа наменети како директна финансиска помош при купување компјутери. Целната група за која

беше наменета оваа програма се редовни студенти, државјани на РМ за прв пат запишани во завршна година на студии на било кој акредитиран факултет во РМ, како и сите студенти кои се евидентирани како лица со специјални потреби. Двократната реализација на програма беше изведена во соработка меѓу Министерството за информатичко општество, Министерство за финансии и Министерство за образование и наука. Искуството од двегодишната реализација на програмата за доделување на вредносни бонови – ваучери потврдува дека истата има временско рок на реализација во должина од два месеци, започнуваќи во почетокот на месец ноември, а завршуваќи заклучно со 26 декември во дадената година.

Во продолжение, со цел за постигнување на поголема транспарентност и ефективност на Програмата, во реализацијата беа директно вклучени и сите високообразовни институции (државните и акредитираните приватни универзитети) во Република Македонија, како и сите компании во земјава регистрирани за дејности поврзани со трговија, одржување и поправка на компјутери кои изразија интерес за учество во Програмата.

III. Цел на Програмата

Република Македонија е земја која како еден од своите основни приоритети ја постави изградбата на информатичко општество, кое согласно со бројот на компјутери во употреба и бројот на интернет корисници, е на релативно пониско ниво споредено со другите земји во регионот и ЕУ. Според последните истражувања од 2008 година, од вкупната популација во земјата, 45,6% користи компјутери од кои дури 78,6% корисници на интернет се широкопојасно поврзани што е за 34,9% повеќе споредено со изминатата 2007.

Во поглед на користењето на компјутери и интернет во домаќинствата во 2007, 33.2% од домаќинствата беа регистрирани дека поседуваат компјутери, а само 16.5% беа поврзани на интернет. Согласно со последните статистички податоци од 2008, 45.6 % од домаќинствата поседуваат компјутери (раст од 12.4%), а 29.4%(раст од 12.9%) се интернет поврзани.Земајќи ги во предвид овие податоци, основна задача на Владата на Република Македонија на патот кон изградба на информатичко општество и создавање на економија заснована на знаење е зголемување на бројот на компјутери во употреба во домаќинствата и бројот на интернет корисници и изедначување на овие податоци со оние од другите земји од регионот па и пошироко, со земјите од Европската унија.

Во таа насока, *целта на Програмата* беше зголемување на бројот на компјутери во употреба во земјата меѓу помладата ИТ-активна генерација, односно студентите кои се најблиску до вклучување на пазарот на трудот, на тој начин воедно овозможувајќи и ширење на ИТ вештините потребни за успешно извршување на идните работни обврски.Земајќи ги во предвид активностите на Владата за осовременување на образованиот процес преку искористување на информатичко-комуникациските технологии (воведување на компјутери во

училиштата, обезбедување бесплатен интернет во студентските домови и училиштата, бесплатни обуки за користење на компјутери итн.), сосема е јасна мотивацијата за спроведување на програма од ваков тип, која доаѓа како надополнување на претходните програми во оваа насока и преку која доаѓа до израз вниманието кое Владата го посветува на младите како носители на развојот на информатичкото општество

IV. Регулатива

Со цел овозможување регуларно и легално спроведување на Програмата беше донесен и посебен Закон за доделување на вредносни бонови – ваучери, со кој се поставија основните правила за реализација на Програмата, поконкретно – начинот и постапката на издавање на ваучерите, целната група за која се наменети, како и условите за нивна реализација. Воедно, врз основа на овој закон беше донесено и Упатство за начинот и постапката на издавање и користење на вредносните бонови - ваучерите, во кое детално беа дефинирани активностите кои сите учесници во Програмата требаше да ги превземат (студентите и компаниите како директни корисници на програмата) со цел оптимизација на користа од Програмата

V. Принципи за имплементација на Програмата

Основни принципи на кои се базира имплементацијата на оваа програма се:
Транспарентност, Безбедност и Едноставност

A. Транспарентност

Со цел задржување на транспарентноста при доделувањето на ваучерите во состав на програмата беше користена информативната веб страна на Министерството за информатичко општество (<http://www.mio.gov.mk/vaucheri/>) каде можеше да се најдат сите подетални информации околу организацијата на Програмата, почнувајќи од начинот и постапката на издавање на ваучерите, распределбата на ваучерите по факултети па сè до објавување на информации за продажбата на компјутерите вклучувајќи податоци за ИТ компании-учесници во програмата, број на издадени и реализирани ваучери, како и број на нереализирани ваучери. Покрај тоа, веб страната имаше и контакт информации овозможувајќи им на граѓаните да стапат во непосреден контакт со организаторите на Програмата и директно да бидат информирани за било какви прашања во однос на истата. По завршување на програмата беше подготвен и испратен детален извештај со статистички податоци за реализацијата на Програмата до Собранието на РМ, со што до крај се задржа транспарентноста во спроведување на Програмата.

Б. Безбедност

Со оглед на фактот дека спроведувањето на кампања од ваков обем е директно изложено на можни злоупотреби од страна на корисниците и продажните места, основен предизвик во организацијата на Програмата беше како да се осигури безбедност на сите учесници во Програмата вклучувајќи го издавачот на ваучерите, односно Владата на РМ, дистрибутерите/факултетите, продажните места и крајните корисници. За таа цел беше креирана веб апликација за обезбедување заштита од нелегални активности над ваучерите како замена, фалсификување, репродукција, повторно користење на ваучерите, како и заштита од отфрлање или побивање на одговорност. Веб апликацијата овозможи електронско управување и мониторирање на целокупниот тек на движење на ваучерите во промет, преку електронско внесување и евиденција на издадени ваучери, проверка на идентитет на внесени корисници и мониторирање на искористеност на ваучерите. Веб апликацијата користеше безбедносен стандард (SSL), криптографски протокол со кој се гарантира безбедна размена на податоци преку интернет. На овој начин, преку автоматизиран мониторинг над ваучерите во промет се обезбеди максимално електронско ниво на заштита од било каква злоупотреба на ваучерите кое не би можело да се постигне ниту со најсовремените машини за печатење.

В. Едноставност

Една од основните особини на Програмата за доделување на вредносни ваучери е нејзината едноставност изразена низ лесно разбирливата законска поставеност на правилата за учество. Кон особината на едноставност придонесе и фактот што Програмата успеа ефикасно да ги надмине бирократските процедури за стекнување право на учество за студентите и ИТ компаниите. Веб апликацијата која беше користена од страна на факултетите и ИТ компаниите за управување и мониторинг над ваучерите во промет, е лесна и едноставна за користење (изработена како обичен формулар за пополнување) со цел полесно рабирање на начинот на функционирање на системот на валидација на ваучерите. Со користењето на веб апликацијата се постигна поголема доверба во ефективноста на системот од страна на корисниците, а воедно и се поедноставни процесот на доделување и реализација на ваучерите.

VI. Оперативна организација на Програмата

Двегодишната организација и координација на Програмата беше извршена од страна на Министерството за информатичко општество, а спроведувањето на Програмата беше во соработка со сите високообразовни установи (државните и акредитираните приватни факултети) во Република Македонија, како и сите ИТ компании во земјава кои изразија интерес за учество во Програмата. Во продолжение следува објаснување на улогата на секој од учесниците во Програмата, условите потребни за учество во истата како и временската рамка на одржување на програмата.

А.Учесници

• Издавач на ваучери

Издавач на вредносните бонови – ваучери е Министерството за Финансии во соработка со Министерството за Информатичко општество и Министерството за образование и наука, кои како инволвирани владини институции со меѓусебна соработка ги дефинираа подетално правилата и процедурите за спроведување на Програмата.

• Дистрибутери на ваучери

Дистрибутери на ваучерите се сите високообразовни установи во РМ, односно сите факултети од државните универзитети во земјава, како и приватните универзитети акредитирани од страна на Министерството за образование и наука. Факултетите како директни учесници во Програмата ги имаа следниве задачи:

а) Прием на студентите и проверка дали ги исполнуваат со Законот пропишаните услови (редовни студенти, државјани на Република Македонија кои за прв пат се запишани во завршна година на студии во учебната 2008/2009 година), врз основа на службената евиденција која ја води факултетот и

б) Дистрибуција на ваучерите на квалификувани студенти и внесување на издадените ваучери во веб апликацијата (Овој дел подразбира внес на податоци во апликацијата за сите студенти на кои им е издаден ваучер, поврзувајќи ги основните податоци за студентот со серискиот број на ваучерот).

• Продажни места

Само оние ИТ компании кои се регистрирани за дејности поврзани со трговија, одржување и поправка на компјутери и кои самоиницијативно пријавија учество во Програмата беа дел од истата. Продажните места имаа задача да вршат проверка на донесените ваучери (проверката се вршеше врз основа на лична карта на студентот и сериски број на ваучер) и по извршената проверка да ги примаат ваучерите како учество во продажната цена при купување компјутер.

• Крајни корисници

Сопственик на ваучерот кој може да го предаде истиот кај продавач во замена за определен производ (ПС или лаптоп) со што ја губи сопственоста над ваучерот. Корисници на ваучери беа само редовни студенти, државјани на РМ кои за прв пат имаат запишано последна студиска година на било кој државен

или приватен акредитиран факултет во земјава во дадената година, како и сите студенти кои се евидентирани како лица со посебни потреби.

- **Тим за поддршка**

Во Министерството за информатичко општество беше формиран тим за поддршка на корисниците на веб апликацијата (факултетските служби и продажните места), кој нудеше поддршка за сите проблеми при реализацијата на ваучерите.

Б. Услови за учество во програмата

- **за студенти**

Постојат три услови кои студентите требаше да ги исполнат за да земат учество во оваа Програма:

а) да бидат државјани на Република Македонија

б) да бидат запишани како редовни студенти во високообразовната установа на која студираат и

в) да бидат за прв пат запишани во последна студиска година во дадената академската година.

Дополнително, Програмата се однесуваше и на сите студенти кои се евидентирани како лица со специјални потреби. Ова значи дека студентите кои не се државјани на РМ, апсолвентите, како и сите оние кои запишуваа последна студиска година по втор или трет пат не беа дел од Програмата. Сите заинтересирани студенти кои ги исполнуваа наведените критериуми се пријавуваа на своите факултети, каде по извршената идентификација (врз основа на број на индекс и лична карта) им беа врачени вредносните бонови - ваучерите од страна на факултетските служби. Студентите кои беа квалификувани за учество во Програмата при подигањето на ваучерите пополнуваа формулар - образец за прием на ваучер за купување компјутер кој претставуваше потврда дека имаат подигнато ваучер.

- **за ИТ компании**

За да можат заинтересираните ИТ компании да земат учество во Програмата требаше да ги исполнат следните услови:

а) да бидат регистрирани за дејности поврзани со трговија, одржување и поправка на компјутери

б) да вршат продажба на компјутерски системи (со или без монитор) со минимум перформанси:

- Pentium 4 Celeron или AMD Athlon processor
- RAM 512 (услов во 2007) или 1GB (услов во 2008)
- Задолжително присуство на NIC картица.

Целта на поставување на овие минимални технички спецификации беше да се обезбеди задоволително ниво на квалитет на компјутерите во продажба. Ова значи дека строго беше забрането користење на ваучерите за купување на друга техничка опрема и поединечни компјутерски делови, со што спроведувањето на Програмата остана доследно на основната цел, односно зголемување на бројот на компјутери во употреба кај граѓаните. Сите заинтересирани ИТ компании регистрирани за дејности поврзани со трговија, одржување и поправка на компјутери имаа можност да пријават учество во Програмата. Компаниите – кандидати пополнуваа соодветна пријава за учество и истата (заверена, со потпис и печат од фирмата) ја доставуваа во Министерството за информатичко општество. Кон пријавата беше потребно да се приложи и документ за регистрирана дејност од Централниот регистар на Република Македонија. По заршеното успешно пријавување, на официјалната веб страна на Министерството за информатичко општество беше истакнувана листата на ИТ компании – учесници во Програмата, во кои студентите можеа да ги реализираат ваучерите.

В. Временски период

Фазата на планирање во која се превземаа подготвителните активности за спроведување на Програмата, се одвиваше во текот на месец октомври. Временскиот период за доделување на ваучерите на студенти беше од почетокот на месец ноември па се до средината на декември. Во текот на реализацијата на Програмата во 2008 година поради дополнителните активности околу донесување на Законот за доделување на вредносните бонови – ваучери дојде до одолговлекување на рокот за отпочнување со распределба на ваучерите на студентите, така што официјално, Програмата започна на еднеделно задоцнување спредено со почетокот на програмата во 2007 година. Програмата за доделување на вредносни бонови – ваучери во 2008 год. Започна на ден 04.11.2008 и се спроведуваше заклучно со 26.12.2008, со тоа што студентите имаа можност за искористување на ваучерите во продажните места најдоцна до 15 декември 2008. Компаниите пак, искористените ваучери заедно со копија од фискалната сметка и копијата од гарантниот лист со перформансите на купениот компјутер (а по измените на Законот, заедно со копија од договорот за купопродажба на компјутер кој ги содржи перформансите на продадениот компјутер) ги доставуваа Министерството за информатичко општество за наплата најдоцна до 22 декември 2008 година, а наплатата можеа да ја извршат најдоцна до 26 декември 2008 година.

VII. Процес на имплементација и реализација на Програмата

Согласно со Закон за издавање на вредносните бонови – ваучери, кој беше креиран со цел обезбедување на легалност и регуларност во процесот на реализација на Програмата, беа утврдени начинот, постапката и роковите за одделните активности спроведени во рамките на Програмата. Програмата се имплементираше во четири организациони и две контролни фази:

- А. Распределба на ваучерите на факултетите,
- Б. Доделување на ваучерите на студентите од страна на факултетските служби,
- В. Реализација на ваучерите во продажните места и
- Г. Исплата на реализираните ваучери на ИТ компаниите.
- Д. Контроли над регуларноста на спроведување на Законот
- Ѓ. Поништување на неискористените ваучери

А. Распределба на ваучерите по факултети

Првата фаза од имплементацијата на Програмата за доделување на вредносни бонови – ваучери беше со распределбата на ваучерите по факултетите. Министерството за образование и наука како ресорно министерство согласно членот 12. од Законот беше вклучено во постапката за утврдување на вкупен број на студенти запишани за прв пат во завршните години на високообразованите установи во Република Македонија, како и на вкупниот број на лица евидентирани како студенти со хендикеп без разлика во која студиска година се запишани. Согласно податоците добиени од страна на високообразованите установи и проверени од страна на Државниот просветен инспекторат беше утврдуван вкупниот потребен број на вредносни бонови-ваучери.

Во 2007 година за реализација на Програмата беа испечатени вкупно 15 000 ваучери од кои 10 000 во првата фаза (ноември 2007) и 5000 ваучери во втората фаза (декември 2007). Дополнителното доделување на ваучери беше иницирано од фактот што дел од студентите во 2007 на кои правно им следуваа ваучери, истите не ги добија иако го исполнуваа условите пропишани во Законот. Со цел надминување на проблемот во 2007, Законот за доделување на вредносни бонови-ваучери претрпи измени и дополнувања, а дополнително на факултетите им беа доделени 3.787 ваучери, од кои 3 547 беа подигнати од страна на студентите. Во 2008, за реализација на Програмата за доделување на вредносни бонови – ваучери беа испечатени вкупно 12.903 ваучери од кои 10.929 ваучери беа распределени по факултетите.

Во 2007 утврдениот број на ваучери кои требаше вкупно во деветте фази од распределбата на ваучери до факултетите беше 13.526 ваучери, од кои **12.232** ваучери беа подигнати од страна на студентите. Соодеветно, во 2008 година вкупниот утврден број на доделени вредносни бонови до факултетите беше 10.929 ваучери, од кои **10.266** беа подигнати од страна на студентите.

Програмата за доделување на вредносни бонови беше организирана во последователните 2007 и 2008 година со вкупно 24.455 доделени ваучери и вкупно 22.498 ваучери кои беа подигнати од студентите во Република Македонија.

Б. Предавање на ваучерите на факултетите

Примопредавањето на ваучерите на високообразовните установи го вршеше Министерството за финансии. Предавањето на ваучерите се изврши врз основа на подготвена листа од Министерството за образование и наука според процентот на запишани редовни студенти за прв пат во завршната студиска година во високо образовните установи во Република Македонија како и според бројот на сите студенти кои се евидентирани како лица со специјални потреби во високо образовните установи. Постапката на предавање на вредносните бонови – ваучери по високо образовни установи се вршеше во просториите на Министерството за финансии помеѓу три овластени лица од страна на Министерството за финансии и три овластени лица од факултетските или ректорските служби на факултетите, при што поединечно беше составен и потпишан записник на примопредавање на вредносни бонови – ваучери. Во 2007 предавањето на ваучерите до факултетите беше директно помеѓу Министерството за финансии и факултетските служби, додека во 2008 предавањето на ваучерите од Програмата беше помеѓу Министерството за финансии и ректорските служби.

В. Доделување на ваучерите на студенти од страна на факултетските служби

Раководеќи се според Упатството за начинот и постапката на издавање и користење на вредносните бонови-ваучери за купување на компјутери беше креирана веб апликација која обезбедува дигитална заштита на процесот за издавање и користење на ваучерите преку електронско следење на целокупниот тек на движење на ваучерите во промет. Право на ограничен пристап и користење на оваа апликација им беше дадено на (најмногу три) лица од високообразовните установи и продажните места .

Процедурата на доделување на ваучерите на студенти од страна на факултетските служби ги предвидуваше следниве активности:

1. Прием на документите (индекс и лична карта) од студентите
2. Проверка на квалификуваноста на студентот да добие ваучер
3. Одобрување и внесување на ваучерот во веб апликација
4. Доделување на ваучерот на студентот и пополнување на потребниот формулар за прием на ваучер

Во 2007, заеднички во првата и втората фаза на сите факултети беа доделени вкупно 13 526 ваучери од кои беа подигнати 12.232 ваучери од страна на студентите или изразено во проценти, 90,4 % од вкупно доделените ваучери на факултетите беа подигнати од страна на студентите.

Во 2008, вкупно доделени ваучери на сите акредитирани факултети во Република Македонија беа 10.929 ваучери од кои беа подигнати 10.266 ваучери од страна на студентите или изразено во проценти, 94 % од вкупно доделените ваучери на факултетите беа подигнати од страна на студентите.

Г. Реализација на ваучерите во продажните места

Процедурата на реализација на ваучерите од страна на продажните места предвидуваше следниве активности:

1. Прием на ваучерите и идентификација со (индекс и лична карта) од студентите
2. Проверка на формуларот за прием за ваучер и потпишување на договор за купопродажба на компјутер, кој ги содржи перформансите за продадениот компјутер
3. Одобрување и внесување на ваучерот во веб апликација
4. Испраќање за исплата на пакетот од документи кој ги содржи: оригиналниот ваучер, купопродажниот договор, формуларот за прием и фискалната сметка.

Според резултатите од продажбата на ваучери во продажните места во 2007 год., вкупниот број на подигнати ваучери од страна на студентите беше 12.232 ваучери, во продажните места се реализирани **12.223 ваучери**, односно **99,4 %** од доделените ваучери на студенти или само 9 неискористени ваучери. Резултатите од Програмата што беше спроведена во 2008 год., покажаа дека вкупниот број на подигнати ваучери од страна на студентите беше 10.266 ваучери од кои во продажните места беа реализирани 10.254 ваучери, односно **99,7 %** од доделените ваучери на студенти или само 12 ваучери останаа неискористени.

Во 2007, од вкупниот број на реализирани ваучери пристигнати за наплата замо 1 реализиран ваучер не беше исплатен, бидејќи истиот беше искористен за купување компјутер кој не ги задоволува предвидените минимални перформанси. Сите останати ваучери се исплатени во рамките на предвидениот рок, односно заклучно со 26 декември 2007 година. Вкупно исплатените средства врз оваа основа за реализираните 12 222 ваучери беше во износ од **150.330.600,00 денари**.

Во 2008, Министерството за информатичко општество исплати вкупно 10.254, ваучериа вкупно исплатените средства врз оваа основа за реализираните ваучери беше во износ од **158.937.500,00 денари**.

Во табелата подолу е прикажана состојбата на ваучерите во текот на програмата

Табела 1.

	<u>2007</u>	<u>2008</u>
Подигнати ваучери од страна на студенти	12,232	10,266
Ваучери реализирани во продажни места	12,223	10,254
Неискористени ваучери	9	12
	12,222 (1 неисплатен ваучер заради продажба со незадоволувачки перформанси)	10,254 (исплатени ваучери)
Исплатени ваучери		
Исплатено во денари	150,330,600 ден.	158.937.500,00 денари.

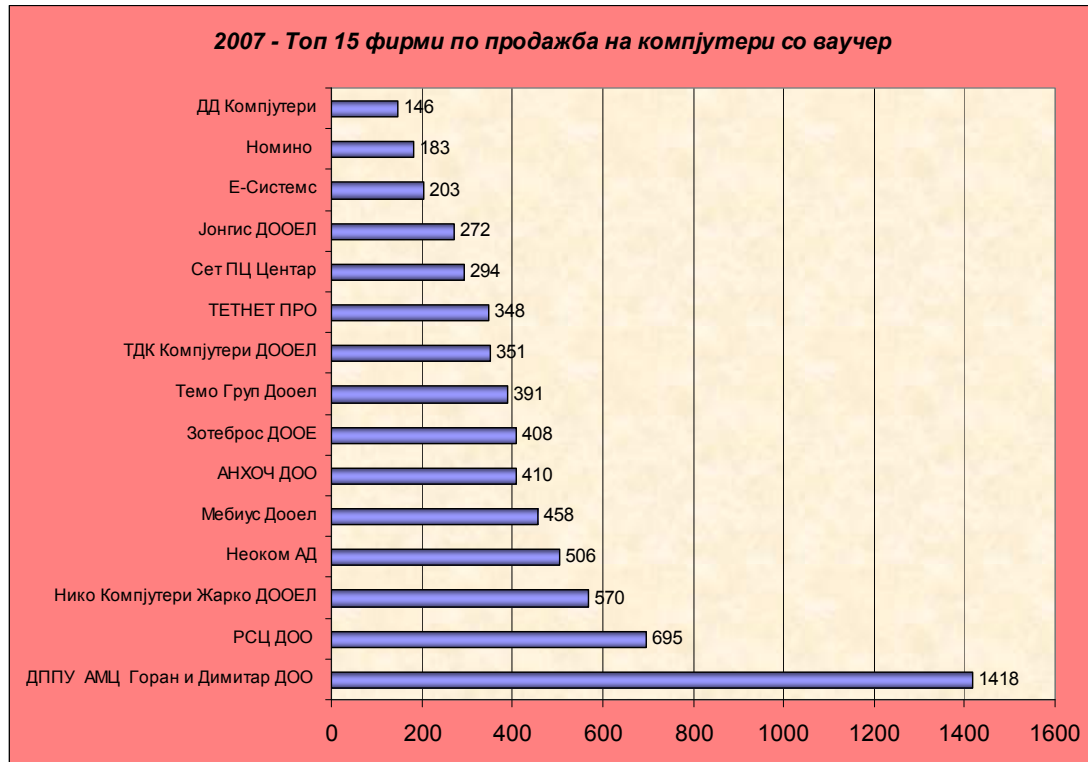
• **Продажба на ваучери во продажни места**

Согласно со Законот за доделување на вредносни бонови - ваучери, ваучерите се користеа за купување компјутери од субјектите, трговските друштва и трговци поединци кои се регистрирани за дејност поврзана со трговија, одржување и поправка на компјутери. Во Програмата за доделување на ваучери во 2007 се пријавија 218 ИТ компании, а преку 197 ИТ компании се реализираа ваучерите (доставија фактури за реализирани ваучери). Во 2008 беа пријавени и доставија фактури за реализирани ваучери вкупно 237 ИТ компании.

Во продолжение следува приказ на првите 15 компании на кои им припаѓа најголем процент од остварената продажба, односно над 50 % од вкупно остварената продажба на компјутери со ваучери за 2007 и 2008.

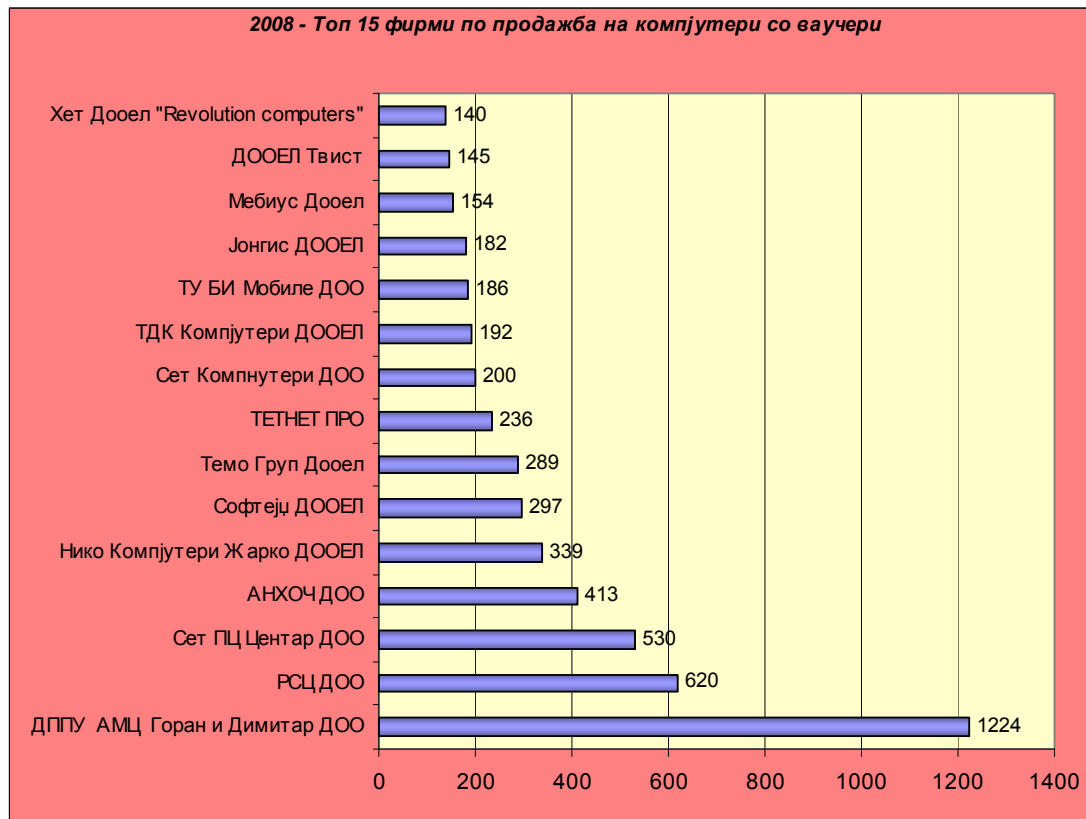
График 1. Топ 15 фирми по продажба на компјутери со ваучер во 2007

Во Програмата спроведена во 2007, ИТ компанија со најголема продажба на компјутери со ваучер во 2007 година беше ДППУ АМЦ Горан и Димитар ДОО компјутери која реализираше вкупно 1418 ваучери.

График 2. Топ 15 фирми по продажба на компјутери со ваучер во 2008

Во 2008, фирмата ДППУ АМЦ Горан и Димитар ДОО по втор пат беше фирма со најголема продажба на компјутери со ваучер, со вкупно реализирани 1224 ваучери.

Д. Контроли над регуларноста на спроведување на Законот

Заради обезбедување регуларност во имплементацијата на Програмата, организирана во 2007 и 2008, Државниот просветен инспекторат и Пазарниот инспекторат беа задолжени, почнувајќи од средината на месец ноември да отпочнат со проверка (инспекциска контрола) дали се почитуваат одредбите од Законот за ваучерите и постапката по него од страна на факултетите и од страна на ИТ компаниите и на две недели да доставуваат извештаи до Владата на Република Македонија. Целта на контролите на факултетите беше да осигураат дека ваучерите се доделени согласно дефинираните услови и критериуми во Законот за ваучерите кои студентите требаше да ги исполнат за да бидат дел од Програмата. Контролите на продажните места пак, требаше да осигураат наменско користење на ваучерите, односно дека истите се користени исклучиво за купување компјутери со перформанси дефинирани во Законот за ваучерите. Во текот на двократната реализација на Програмата не беа констатирани посебни забелешки на применување на одредбите на Законот од страна на Државниот просветен инспекторат и Пазарниот инспекторат.

Г. Поништување на неискористените ваучери

Согласно член 16 од Законот за издавање на вредносни бонови-ваучери беше утврдено дека неискористените вредносни бонови-ваучери Министерството за финансии и Министерството за внатрешни работи треба да ги поништат комисијски најдоцна до 10 јануари од наредната календарска година по завршувањето на Програмата. Имајќи ја предвид оваа обврска од Законот, министерот за финансии секоја година формира комисија за поништување на ваучерите составена од 6 члена, по 3 члена од секоја институција.

VIII. Проблеми во Програмата за доделување вредносни бонови-ваучери

Проблеми во реализацијата на Програмата настанаа како резултат на незапазување на дефинираните процедури во доделувањето на ваучерите од страна на факултетските служби и ИТ компаниите, како и други непредвидени проблеми. Во текот на 2007 паралелно со иницијалното стартување на Програмата за прв пат, се појавија следниве неколку проблеми кои успешно беа корегирани во 2008.

1. На одредени факултети, издадените ваучери не им беа внесени во веб апликацијата долго време по отпочнување на реализација на истите во продажните места (поради доцнење или едноставно направен превид при внесување на податоци за студентите) така што, со ова задоцнување се оневозможуваше постапката за нивно понатамошно реализирање во продажните места. Како резултат на ова се појавија и реакции од страна на продажните места дека пристигнатите ваучери не можат да ги реализираат од причина што истите не се внесени претходно од страна на факултетските служби. Во 2008 година со цел да се надмине овој проблем, Министерството за информатичко општество секојдневно на официјалната страница истакнуваше листа со податоци на студенти кои беа внесени во апликацијата, односно кои можеа да ги искористат истите. Доколку некои студенти имаа добиено ваучери, а не беа внесени во апликацијата, следствено неможеа да го пронајдат своето име на објавената листата, тогаш знаеа дека нивните ваучери неможат да ги реализираат во продажните места се додека не алармираат за правлно внесвање од страна на студентките служби

2. При внесување на податоците за студентот во веб апликацијата, полињата „број на индекс“ и „број на лична карта“ на студентот не се пополнуваа на стандардизиран начин (онака како што се наведени во самите документи), како резултат на што се создаваше дополнителен проблем за продажните места кои не успеваа да постигнат поклопување со податоците внесени од страна на факултетските служби и соодветно да го реализираат ваучерот. Во 2008 на официјалната страна се објавуваа листи со податоци на студенти кои се внесени во апликацијата на начин како што се внесени во апликацијата со што

продажните места во секое време можеа самостојно да проверат како да ги потполната полињата.

3. Поради фактот што поголемиот дел од ваучерите беше реализиран во последната недела од спроведување на Програмата, кај голем дел од продажните места беше направен превид при внесување на реализираните ваучери во веб апликацијата така што голем дел од ваучерите беа доставени за наплата, а невнесени во веб апликација што предизвика отежнување и пролонгирање на постапката за нивна исплата. Во 2008 наплата привенствено се вршеше само на ваучери кои беа внесени во апликацијата, а проблематичните ваучери беа регулирани навремено по што беа исплакани.

IX. Заклучок

Целта на овој извештај е да се информира јавноста за релативно високиот степен на успешност во спроведувањето на Програмата за доделување на вредносни бонови - ваучери, но воедно и да послужи како пример на успешна приказна за Владите на други земји кои се заинтересирани за спроведување на програми од ваков тип. Прикажаниот концепт, идејата и мотивите за спроведување на Програмата, статистичките податоци за успешноста на Програмата и проблемите со кои се соочи Владата при реализацијата, се надеваме ќе ги поттикнат и другите земји да имплементираат вакви иницијативи, а воедно ќе им помогнат во дефинирањето на посоодветни процедури и постапки за конкретна реализација кои би ги довеле до посакуваните резултати преку најоптимално користење на ресурси. Во Програмата за доделување на ваучери во 2007 вкупно 197 ИТ компании реализираа ваучерите, а во 2008 бројот на ИТ компании кои учествуваа во Програмата се зголеми до 237 ИТ компании. Во двете години во кои се реализираше Програмата за доделување на вредносно бонови - ваучери вкупно беа искористени 22.476 ваучери за купување на компјутер, а беа потрошени вкупно 309.268.100 денари.